

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

ZALECENIA

PARLAMENT EUROPEJSKI

RADA

ZALECENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

z dnia 23 kwietnia 2008 r.

w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2008/C 111/01)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego artykuł 149 ust. 4 i art. 150 ust. 4,

uwzględniając wniosek Komisji,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Poszerzanie i uznawanie wiedzy, umiejętności i kompetencji obywateli ma kluczowe znaczenie dla ich rozwoju osobistego, konkurencyjności, zatrudnienia i spójności społecznej Wspólnoty. Takie poszerzanie i uznawanie wiedzy powinno ułatwiać międzynarodową mobilność pracowników i osób uczących się oraz sprzyjać spełnianiu wymogów w zakresie podaży i popytu na europejskim rynku pracy. Należy zatem promować i zwiększać na szczeblu krajowym i wspólnotowym dostęp do uczenia się przez całe życie i uczestnictwo w nim wszystkich osób, w tym do osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, a także korzystanie z kwalifikacji.

(2) Rada Europejska obradująca w Lizbonie w 2000 r. stwierdziła, że większa przejrzystość kwalifikacji powinna być jednym z głównych elementów koniecznych do dostosowania systemów kształcenia i szkolenia we Wspólnocie do potrzeb społeczeństwa opartego na wiedzy. Rada Europejska obradująca w Barcelonie w 2002 r. wezwała ponadto do ściślejszej współpracy w sektorze uniwersyteckim oraz do zwiększenia przejrzystości i metod uznawania kwalifikacji w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego.

(3) W rezolucji Rady z dnia 27 czerwca 2002 r. w sprawie uczenia się przez całe życie ⁽⁴⁾ wezwano Komisję, aby w ścisłej współpracy z Radą i państwami członkowskimi opracowała ramy uznawania kwalifikacji w zakresie kształcenia i szkolenia, w oparciu o osiągnięcia procesu bolońskiego i w ramach promowania podobnych działań w zakresie szkolenia zawodowego.

(4) We wspólnych sprawozdaniach Rady i Komisji w sprawie wdrożenia programu prac „Edukacja i szkolenie 2010”, przyjętych w latach 2004 i 2006, podkreślono potrzebę opracowania europejskich ram kwalifikacji.

(5) W kontekście procesu kopenhaskiego konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich, zebranych w Radzie w dniu 15 listopada 2004 r., w sprawie przyszłych priorytetów wzmocnionej współpracy europejskiej w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego, nadały

⁽¹⁾ Dz.U. C 175 z 27.7.2007, str. 74.

⁽²⁾ Dz.U. C 146 z 30.6.2007, str. 77.

⁽³⁾ Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 24 października 2007 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym) i decyzja Rady z dnia 14 lutego 2008 r.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 163 z 9.7.2002, str. 1.

- priorytet opracowaniu otwartych i elastycznych europejskich ram kwalifikacji, opartych na przejrzystości i wzajemnym zaufaniu, które powinny być wspólnym odniesieniem zarówno dla kształcenia, jak i szkolenia.
- (6) Walidacja efektów uczenia się pozaformalnego i nieformalnego należy wspierać zgodnie z konkluzjami Rady z dnia 28 maja 2004 r. w sprawie wspólnych europejskich zasad w zakresie identyfikacji i uznawania uczenia się pozaformalnego i nieformalnego.
- (7) Rada Europejska obradująca w Brukseli w marcu 2005 r. i w marcu 2006 r. podkreśliła znaczenie przyjęcia europejskich ram kwalifikacji.
- (8) W niniejszym zaleceniu uwzględnia się decyzję nr 2241/2004/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie jednolitych ram wspólnotowych dla przejrzystości kwalifikacji i kompetencji (Europass) ⁽¹⁾ oraz zalecenie 2006/962/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie ⁽²⁾.
- (9) Niniejsze zalecenie jest zgodne z ramami dla Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego oraz deskryptorami cykli uzgodnionych przez ministrów szkolnictwa wyższego 45 krajów europejskich na spotkaniu w Bergen w dniach 19 i 20 maja 2005 r. w ramach procesu bolońskiego.
- (10) Konkluzje Rady dotyczące zapewniania jakości kształcenia i szkolenia zawodowego z 23 i 24 maja 2004 r., zalecenie 2006/143/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lutego 2006 r. w sprawie dalszej europejskiej współpracy w zakresie zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym ⁽³⁾ oraz normy i wytyczne w zakresie zapewniania jakości w europejskim obszarze szkolnictwa wyższego uzgodnione przez ministrów szkolnictwa wyższego podczas spotkania w Bergen w maju 2005 r. zawierają wspólne zasady zapewniania jakości, które powinny stanowić podstawę realizacji europejskich ram kwalifikacji.
- (11) Niniejsze zalecenie pozostaje bez uszczerbku dla dyrektywy 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych ⁽⁴⁾, która określa prawa i nakłada obowiązki zarówno na właściwy organ krajowy, jak i na migranta. Odniesienia kwalifikacji do poziomów europejskich ram kwalifikacji nie powinny wpłynąć na dostęp do rynku pracy w przypadku kwalifikacji zawodowych, które zostały uznane zgodnie z dyrektywą 2005/36/WE.
- (12) Celem niniejszego zalecenia jest utworzenie wspólnych ram odniesienia, które będą służyć jako instrument przedłożenia kwalifikacji i ich poziomów w różnych systemach kwalifikacji i ich poziomach, zarówno w kształceniu ogólnym i wyższym, jak i w kształceniu i szkoleniu zawodowym. Poprawi to przejrzystość, porównywalność i możliwość przenoszenia kwalifikacji obywateli, uzyskanych zgodnie z praktykami stosowanymi w poszczególnych państwach członkowskich. Każdy poziom kwalifikacji powinien być zasadniczo osiągalny przez osoby podążające różnymi ścieżkami edukacji i kariery. Europejskie ramy kwalifikacji powinny ponadto umożliwiać międzynarodowym organizacjom sektorowym odnoszenie swoich systemów kwalifikacji do wspólnego europejskiego punktu odniesienia, co ułatwi wskazanie związku między wewnętrznymi kwalifikacjami sektorowymi a krajowymi systemami kwalifikacji. Niniejsze zalecenie przyczynia się zatem do realizacji szerszych celów promowania uczenia się przez całe życie oraz zwiększania możliwości zatrudnienia, mobilności i integracji społecznej pracowników i osób uczących się. Przejrzyste zasady zapewniania jakości oraz wymiana informacji pomogą w jego wdrożeniu, przyczyniając się do budowania wzajemnego zaufania.
- (13) Niniejsze zalecenie przyczynia się do unowocześnienia systemów kształcenia i szkoleń, do powiązania kształcenia i szkolenia z zatrudnieniem oraz do budowania mostów między uczeniem formalnym, pozaformalnym i nieformalnym, a tym samym prowadzi do walidacji efektów uczenia się poprzez praktyczne doświadczenia.
- (14) Niniejsze zalecenie nie zastępuje ani nie określa krajowych systemów kwalifikacji lub samych kwalifikacji. Europejskie ramy kwalifikacji nie opisują określonych kwalifikacji lub kompetencji jednostki — konkretne kwalifikacje powinny zostać odniesione do właściwego poziomu europejskich ram kwalifikacji poprzez odpowiednie krajowe systemy kwalifikacji.
- (15) Z uwagi na jego niewiążący charakter, niniejsze zalecenie odpowiada zasadzie pomocniczości wspierając i uzupełniając działania państw członkowskich poprzez ułatwianie dalszej współpracy między nimi mającej na celu zwiększenie przejrzystości oraz promowanie mobilności i uczenia się przez całe życie. Powinno ono zostać wdrożone zgodnie z krajowym prawem i praktyką.
- (16) Ponieważ cel niniejszego zalecenia, mianowicie utworzenie wspólnych ram odniesienia służących jako mechanizm przekładu między różnymi systemami kwalifikacji i ich poziomami, nie może być osiągnięte w wystarczającym stopniu przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na rozmiary i skutki zamierzonego działania możliwe jest jego lepsze osiągnięcie na poziomie wspólnotowym, Wspólnota może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, o której mowa w tym samym artykule, niniejsze zalecenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu,

⁽¹⁾ Dz.U. L 390 z 31.12.2004, str. 6.

⁽²⁾ Dz.U. L 394 z 30.12.2006, str. 10.

⁽³⁾ Dz.U. L 64 z 4.3.2006, str. 60.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 255 z 30.9.2005, str. 22. Dyrektywa zmieniona dyrektywą Rady 2006/100/WE (Dz.U. L 363 z 20.12.2006, str. 141).

NINIEJSZYM ZALECAJĄ PAŃSTWOM CZŁONKOWSKIM, CO NASTĘPUJE:

- 1) Stosowanie europejskich ram kwalifikacji jako narzędzia odniesienia w celu porównywania poziomów kwalifikacji w różnych systemach kwalifikacji oraz wspieranie zarówno uczenia się przez całe życie, jak i równych szans w społeczeństwie opartym na wiedzy, a także dalszą integrację europejskiego rynku pracy, w poszanowaniu dla bogactwa różnorodności krajowych systemów edukacji.
- 2) Odniesienie krajowych systemów kwalifikacji do europejskich ram kwalifikacji do 2010 r., w szczególności poprzez odniesienie w sposób przejrzysty poziomów kwalifikacji do poziomów określonych w załączniku II i poprzez opracowanie, w stosownych przypadkach, krajowych ram kwalifikacji zgodnie z krajowym ustawodawstwem i praktyką.
- 3) W odpowiednich przypadkach przyjęcie środków mających na celu zagwarantowanie, że do 2012 r. wszystkie nowe świadectwa, dyplomy i dokumenty Europass potwierdzające zdobyte kwalifikacje, wydane przez właściwe organy, będą zawierały wyraźne odniesienie — za pośrednictwem krajowych systemów kwalifikacji — do odpowiedniego poziomu europejskich ram kwalifikacji.
- 4) Stosowanie podejścia opartego na efektach uczenia się przy definiowaniu i opisywaniu kwalifikacji oraz promowanie walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego zgodnie ze wspólnymi europejskimi zasadami uzgodnionymi w konkluzjach Rady z dnia 28 maja 2004 r., przy zwróceniu szczególnej uwagi na obywateli najbardziej narażonych na bezrobocie lub niepewne formy zatrudnienia, w przypadku których takie podejście może ułatwić zwiększanie uczestnictwa w uczeniu się przez całe życie oraz dostęp do rynku pracy.
- 5) Promowanie i stosowanie zasad zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu, określonych w załączniku III, przy odnoszeniu kwalifikacji zdobytych w kształceniu wyższym oraz kształceniu i szkoleniu zawodowym umieszczonych w krajowych systemach kwalifikacji do europejskich ram kwalifikacji.
- 6) Wyznaczenie krajowych struktur koordynacyjnych, powiązanych ze szczególnymi strukturami i wymogami państw członkowskich, w celu wspierania oraz — wraz z innymi odpowiednimi organami krajowymi — kierowania powiązaniem między krajowymi systemami kwalifikacji a europejskimi ramami kwalifikacji dla promowania jakości i przejrzystości tych powiązań.

Zadania krajowych struktur koordynacyjnych powinny obejmować:

- a) odnoszenie poziomów kwalifikacji w ramach krajowych systemów kwalifikacji do poziomów europejskich ram kwalifikacji opisanych w załączniku II;
- b) zapewnianie stosowania przejrzystej metodyki ustalania odniesień między krajowymi poziomami kwalifikacji a europejskimi ramami kwalifikacji, z jednej strony w celu ułatwienia porównań między nimi, a z drugiej dla zapewnienia publikacji wynikających z niej decyzji;

- c) zapewnianie zainteresowanym stronom dostępu do informacji oraz wytycznych w zakresie tego, w jaki sposób kwalifikacje krajowe odnoszą się do europejskich ram kwalifikacji poprzez krajowe systemy kwalifikacji;
- d) wspieranie uczestnictwa wszystkich odpowiednich zainteresowanych stron, w tym, zgodnie z krajowym ustawodawstwem i praktyką, instytucji szkolnictwa wyższego oraz kształcenia i szkolenia zawodowego, partnerów społecznych, sektorów i ekspertów w zakresie porównywania i wykorzystania kwalifikacji na poziomie europejskim.

ZATWIERDZAJĄ ZAMIERZENIE KOMISJI W ZAKRESIE:

- 1) Wspierania państw członkowskich w realizowaniu wspomnianych powyżej zadań i międzynarodowych organizacji sektorowych w stosowaniu poziomów odniesienia i zasad europejskich ram kwalifikacji określonych w niniejszym zaleceniu, w szczególności poprzez ułatwienie współpracy, wymianę dobrych praktyk i testowanie, między innymi w drodze dobrowolnej wzajemnej weryfikacji i programów pilotażowych w ramach programów wspólnotowych, poprzez inicjowanie działań informacyjnych i konsultacyjnych z udziałem komitetów dialogu społecznego oraz opracowanie materiałów pomocniczych i wytycznych.
- 2) Ustanowienia do 23 kwietnia 2009 r. grupy doradczej ds. europejskich ram kwalifikacji, złożonej z przedstawicieli państw członkowskich, z odpowiednim udziałem europejskich partnerów społecznych i innych zainteresowanych stron) odpowiedzialnej za zapewnianie ogólnej spójności i promowanie przejrzystości procesu ustalania odniesień systemów kwalifikacji do europejskich ram kwalifikacji.
- 3) Oceny i analizy we współpracy z państwami członkowskimi, po przeprowadzeniu konsultacji z zainteresowanymi stronami, działań podejmowanych w odpowiedzi na niniejsze zalecenie, w tym kompetencji grupy doradczej i okresu, na jaki została powołana, a także przedstawienia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, w terminie do 23 kwietnia 2013 r., sprawozdania na temat zdobytych doświadczeń i wniosków na przyszłość, w tym, w razie konieczności, możliwego przeglądu i zmiany niniejszego zalecenia.
- 4) Wspierania ścisłych powiązań między europejskimi ramami kwalifikacji a istniejącymi lub przyszłymi europejskimi systemami transferu i akumulacji osiągnięć w szkolnictwie wyższym oraz kształceniu i szkoleniu zawodowym, w celu zwiększenia mobilności obywateli i ułatwiania uznawania efektów uczenia się.

Sporządzono w Strasburgu, dnia 23 kwietnia 2008 r.

*W imieniu Parlamentu
Europejskiego*
H.-G. PÖTTERING
Przewodniczący

W imieniu Rady
J. LANARČIČ
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

Definicje

Do celów niniejszego zalecenia zastosowanie mają następujące definicje:

- a) „kwalifikacja” oznacza formalny wynik procesu oceny i walidacji uzyskany w sytuacji, w której właściwy organ stwierdza, że dana osoba osiągnęła efekty uczenia się zgodne z określonymi standardami;
- b) „krajowy system kwalifikacji” oznacza wszystkie aspekty działalności państw członkowskich związane z uznawaniem uczenia się i inne mechanizmy łączące kształcenie i szkolenie z rynkiem pracy i społeczeństwem obywatelskim. Obejmuje on opracowanie i wdrażanie rozwiązań instytucjonalnych i procedur związanych z zapewnianiem jakości, oceną i przyznawaniem kwalifikacji. Krajowy system kwalifikacji może składać się z kilku podsystemów i może obejmować krajowe ramy kwalifikacji;
- c) „krajowe ramy kwalifikacji” oznaczają narzędzia służące do klasyfikowania kwalifikacji na wyszczególnione według przyjętego zespołu kryteriów poziomy osiągnięć w uczeniu się, które ma na celu integrację i koordynację krajowych podsystemów kwalifikacji oraz poprawę przejrzystości, dostępności, rozwoju i jakości kwalifikacji w odniesieniu do rynku pracy i społeczeństwa obywatelskiego;
- d) „sektor” oznacza zrępowanie aktywności zawodowej według głównej funkcji gospodarczej, produktu, usługi lub technologii;
- e) „międzynarodowa organizacja sektorowa” oznacza stowarzyszenie organizacji krajowych, w tym na przykład organizacji pracodawców i organizacji zawodowych reprezentujących interesy sektorów krajowych;
- f) „efekty uczenia się” oznaczają określenie tego, co uczący się wie, rozumie i potrafi wykonać po ukończeniu procesu uczenia się, które dokonywane jest w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji;
- g) „wiedza” oznacza efekt przyswajania informacji poprzez uczenie się. Wiedza jest zbiorem faktów, zasad, teorii i praktyk powiązanych z dziedziną pracy lub nauki. W kontekście europejskich ram kwalifikacji wiedzę opisuje się jako teoretyczną lub faktograficzną;
- h) „umiejętności” oznaczają zdolność do stosowania wiedzy i korzystania z know-how w celu wykonywania zadań i rozwiązywania problemów. W kontekście europejskich ram kwalifikacji umiejętności określa się jako kognitywne (obejmujące myślenie logiczne, intuicyjne i kreatywne) oraz praktyczne (obejmujące sprawność i korzystanie z metod, materiałów, narzędzi i instrumentów);
- i) „kompetencje” oznaczają udowodnioną zdolność stosowania wiedzy, umiejętności i zdolności osobistych, społecznych lub metodologicznych wykazywaną w pracy lub nauce oraz w karierze zawodowej i osobistej; w europejskich ramach kwalifikacji, kompetencje określone są w kategoriach odpowiedzialności i autonomii.

ZAŁĄCZNIK II

Deskryptory definiujące poziomy europejskich ram kwalifikacji (ERK)

Każdy z 8 poziomów jest określony poprzez zestaw deskryptorów wskazujących na efekty uczenia się odpowiadające kwalifikacjom na tym poziomie w dowolnym systemie kwalifikacji.

	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
	W kontekście ERK wiedzę opisuje się jako teoretyczną lub faktograficzną.	W kontekście ERK umiejętności określa się jako kognitywne (z zastosowaniem myślenia logicznego, intuicyjnego i kreatywnego) oraz praktyczne (związane ze sprawnością manualną i korzystaniem z metod, materiałów, narzędzi i instrumentów).	W kontekście ERK, kompetencję określa się w kategoriach odpowiedzialności i autonomii.
Poziom 1 Efekty uczenia się odpowiadające poziomowi 1:	podstawowa wiedza ogólna	podstawowe umiejętności wymagane do realizacji prostych zadań	praca lub nauka pod bezpośrednim nadzorem w zorganizowanym kontekście
Poziom 2 Efekty uczenia się odpowiadające poziomowi 2:	podstawowa wiedza faktograficzna w danej dziedzinie pracy lub nauki	podstawowe kognitywne i praktyczne umiejętności potrzebne do korzystania z istotnych informacji w celu realizacji zadań i rozwiązywania rutynowych problemów przy użyciu prostych zasad i narzędzi	praca lub nauka pod nadzorem, o pewnym stopniu autonomii
Poziom 3 Efekty uczenia się odpowiadające poziomowi 3:	znajomość faktów, zasad, procesów i pojęć ogólnych w danej dziedzinie pracy lub nauki	zestaw umiejętności kognitywnych i praktycznych potrzebnych do realizacji zadań i rozwiązywania problemów poprzez wybieranie i stosowanie podstawowych metod, narzędzi, materiałów i informacji	ponoszenie odpowiedzialności za realizację zadań w pracy lub nauce dostosowywanie własnego zachowania do okoliczności w rozwiązywaniu problemów
Poziom 4 Efekty uczenia się odpowiadające poziomowi 4:	faktograficzna i teoretyczna wiedza w szerszym kontekście danej dziedziny pracy lub nauki	zakres umiejętności kognitywnych i praktycznych potrzebnych do generowania rozwiązań określonych problemów w danej dziedzinie pracy lub nauki	samodzielna organizacja w ramach wytycznych dotyczących kontekstów związanych z pracą lub nauką, zazwyczaj przewidywalnych, ale podlegających zmianom nadzorowanie rutynowej pracy innych, ponoszenie pewnej odpowiedzialności za ocenę i doskonalenie działań związanych z pracą lub nauką
Poziom 5 (*) Efekty uczenia się odpowiadające poziomowi 5:	obszerna, specjalistyczna, faktograficzna i teoretyczna wiedza w danej dziedzinie pracy lub nauki i świadomość granic tej wiedzy	rozsległy zakres umiejętności kognitywnych i praktycznych potrzebnych do kreatywnego rozwiązywania abstrakcyjnych problemów	zarządzanie i nadzór w kontekstach pracy i nauki podlegających nieprzewidywalnym zmianom analizowanie i rozwijanie osiągnięć pracy własnej oraz innych osób

Poziom 6 (**) Efekty uczenia się odpowiadające poziomowi 6:	zaawansowana wiedza w danej dziedzinie pracy i nauki obejmująca krytyczne rozumienie teorii i zasad	zaawansowane umiejętności, wykazywanie się biegłością i innowacyjnością potrzebną do rozwiązania złożonych i nieprzewidywalnych problemów w specjalistycznej dziedzinie pracy lub nauki	zarządzanie złożonymi technicznymi lub zawodowymi działaniami lub projektami, ponoszenie odpowiedzialności za podejmowanie decyzji w nieprzewidywalnych kontekstach związanych z pracą lub nauką ponoszenie odpowiedzialności za zarządzanie rozwojem zawodowym jednostek i grup
Poziom 7 (***) Efekty uczenia się odpowiadające poziomowi 7:	wysoce wyspecjalizowana wiedza, której część stanowi najnowszą wiedzę w danej dziedzinie pracy lub nauki, będąca podstawą oryginalnego myślenia lub badań krytyczna świadomość zagadnień w zakresie wiedzy w danej dziedzinie oraz na styku różnych dziedzin	specjalistyczne umiejętności rozwiązywania problemów potrzebne do badań lub działalności innowacyjnej w celu tworzenia nowej wiedzy i procedur oraz integrowania wiedzy z różnych dziedzin	zarządzanie i przekształcanie kontekstów związanych z pracą lub nauką, które są złożone, nieprzewidywalne i wymagają nowych podejść strategicznych ponoszenie odpowiedzialności za przyczynianie się do rozwoju wiedzy i praktyki zawodowej lub za dokonywanie przeglądu strategicznych wyników zespołów
Poziom 8 (****) Efekty uczenia się odpowiadające poziomowi 8:	wiedza na najbardziej zaawansowanym poziomie w danej dziedzinie pracy lub nauki oraz na styku różnych dziedzin	najbardziej zaawansowane i wyspecjalizowane umiejętności i techniki, w tym synteza i ocena, potrzebne do rozwiązywania krytycznych problemów w badaniach lub działalności innowacyjnej oraz do poszerzania i ponownego określania istniejącej wiedzy lub praktyki zawodowej	wykazywanie się znaczącym autorytetem, innowacyjnością, autonomią, etyką naukową i zawodową oraz trwałym zaangażowaniem w rozwój nowych idei i procesów w najważniejszych kontekstach pracy zawodowej lub nauki, w tym badań.

Zgodność z ramami kwalifikacji europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego

Ramy kwalifikacji europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego określają deskryptory dla cykli.

Deskryptory dla każdego cyklu oferują ogólne określenie typowych oczekiwań w zakresie osiągnięć i umiejętności związanych z kwalifikacjami odzwierciedlającymi koniec danego cyklu.

(*) Deskryptor krótkiego cyklu kształcenia wyższego (w ramach pierwszego cyklu lub z nim powiązany), opracowany przez tzw. Wspólną Inicjatywę Jakości, jako część Procesu Bolońskiego, odpowiada efektom uczenia się z poziomu 5 ERK.

(**) Deskryptor krótkiego cyklu kształcenia wyższego (w ramach pierwszego cyklu lub z nim powiązany), opracowany przez tzw. Wspólną Inicjatywę Jakości, jako część Procesu Bolońskiego, odpowiada efektom uczenia się z poziomu 6 ERK.

(***) Deskryptor krótkiego cyklu kształcenia wyższego (w ramach pierwszego cyklu lub z nim powiązany), opracowany przez tzw. Wspólną Inicjatywę Jakości, jako część Procesu Bolońskiego, odpowiada efektom uczenia się z poziomu 7 ERK.

(****) Deskryptor krótkiego cyklu kształcenia wyższego (w ramach pierwszego cyklu lub z nim powiązany), opracowany przez tzw. Wspólną Inicjatywę Jakości, jako część Procesu Bolońskiego, odpowiada efektom uczenia się z poziomu 8 ERK.

ZAŁĄCZNIK III

Wspólne zasady zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym oraz w kształceniu i szkoleniu zawodowym w kontekście europejskich ram kwalifikacji

Podczas wdrażania europejskich ram kwalifikacji zapewnianie jakości, konieczne do zagwarantowania odpowiedzialności i doskonalenia szkolnictwa wyższego oraz kształcenia i szkolenia zawodowego, powinno być realizowane zgodnie z następującymi zasadami:

- polityka i procedury zapewniania jakości powinny stanowić podstawę dla wszystkich poziomów europejskich ram kwalifikacji,
  - zapewnianie jakości powinno być integralną częścią wewnętrznego zarządzania instytucjami kształcenia i szkolenia,
  - zapewnianie jakości powinno obejmować regularną ocenę instytucji lub programów przez organy lub agencje monitorowania zewnętrznego,
  - organy lub agencje monitorowania zewnętrznego zapewniające jakość powinny być poddawane regularnym przeglądom,
  - zapewnianie jakości powinno obejmować następujące wymiary: kontekst, wkład, proces i informacje wyjściowe, zwracając uwagę na rezultaty i efekty uczenia się,
  - systemy zapewniania jakości powinny obejmować następujące elementy:
    - jasne i mierzalne cele i standardy,
    - wytyczne dotyczące wdrażania, w tym zaangażowanie zainteresowanej strony,
    - odpowiednie zasoby,
    - spójne metody oceny, wiążące ocenę wewnętrzną z oceną zewnętrzną,
    - mechanizmy informacji zwrotnej i procedury służące poprawie,
    - szeroko dostępne wyniki oceny,
  - inicjatywy zapewniania jakości na poziomie międzynarodowym, krajowym i regionalnym powinny być koordynowane w celu zagwarantowania przegładuspójności, synergii i analizy całego systemu,
  - zapewnianie jakości powinno być procesem współpracy na wszystkich poziomach i we wszystkich systemach kształcenia i szkolenia, angażującym istotne zainteresowane strony, w państwach członkowskich oraz w całej Wspólnocie,
  - wskazówki dotyczące zapewniania jakości na poziomie wspólnotowym mogą określać punkty odniesienia dla oceny i wzajemnego uczenia się.
-